

รูปแบบและแนวโน้มการออกแบบฉลากคำเตือนบนซองบุหรี่
Designs and Trends of Health Warning Messages on Tobacco Packaging

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ปีการศึกษา 2552

ชื่อเรื่อง	รูปแบบและแนวโน้มการออกแบบฉลากคำเตือนบนซองบุหรี่
ผู้วิจัย	ปทุมมา บำเพ็ญทาน
สถาบัน	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ปีที่พิมพ์	2554
สถานที่พิมพ์	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
แหล่งที่เก็บรายงานฉบับสมบูรณ์	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
จำนวนหน้างานวิจัย	95 หน้า
คำสำคัญ	รูปแบบ / แนวโน้ม / ฉลากคำเตือนบนซองบุหรี่
ลิขสิทธิ์	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและแนวโน้มการออกแบบฉลากคำเตือนบนซองบุหรี่ กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการควบคุมการบริโภคยาสูบ จำนวน 5 คน และฉลากคำเตือนบนซองบุหรี่จำนวน 333 ชิ้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และตารางวิเคราะห์ฐานข้อมูลคุณลักษณะทางการออกแบบบนฉลากคำเตือนบนซองบุหรี่ด้วย Matrix Analysis จำนวน 35 ตาราง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาตามวัตถุประสงค์ในเรื่องของรูปแบบและแนวโน้มการออกแบบฉลากคำเตือนบนซองบุหรี่ และใช้โปรแกรม SPSS หาค่าสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการควบคุมการบริโภคยาสูบพบว่า รูปแบบการออกแบบของฉลากคำเตือนบนซองบุหรี่เป็นไปตามกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบ มาตรา 11 เรื่องการบรรจุหีบห่อและติดป้ายฉลากผลิตภัณฑ์ยาสูบ มีวัตถุประสงค์เพื่อเตือนถึงพิษภัยจากการสูบบุหรี่ โดยทำของให้ดูน่ารังเกียจ ใช้ภาพที่น่ากลัว แสดงผลกระทบที่เกิดจากการสูบบุหรี่ เนื่องจากประชากรที่สูบบุหรี่ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำจึงต้องออกแบบให้เข้าใจง่าย สามารถสื่อสารไปยังผู้สูบบุหรี่ให้เลิกสูบบุหรี่ และลดจำนวนผู้สูบบุหรี่ใหม่ลง และแนวโน้มการออกแบบฉลากคำเตือนจะเป็นของแบบเรียบ โดยเป็นของสีพื้น ไม่มีลวดลาย ตราบุหรี่พิมพ์เป็นตัวอักษรธรรมดา ไม่ใช่เครื่องหมายการค้า ทำให้ภาพคำเตือนดูเด่นกว่ายี่ห้อบุหรี่ และภาพคำเตือนควรเป็นภาพที่ดูน่ากลัวมากขึ้นเท่า ๆ กัน เป็นภาพคนจริง ๆ ดูสะท้อนอารมณ์ เปลี่ยนภาพคำเตือนบ่อยขึ้น และมีการตรวจสอบอย่างจริงจังให้บริษัทบุหรี่ผลิตภาพคำเตือนออกมาจำนวนเท่า ๆ กัน รวมทั้งการออกแบบฉลากคำเตือนเฉพาะยาสูบแต่ละประเภท เนื่องจากมีกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ฐานข้อมูลทางการออกแบบด้วย Matrix Analysis พบว่ากลุ่มภูมิภาคตามความรับผิดชอบขององค์การอนามัยโลกที่มีฉลากคำเตือนบนซองบุหรี่ ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มภูมิภาคอเมริกา ส่วนกลุ่มภูมิภาคแอฟริกามีฉลากคำเตือนน้อยที่สุด โดยส่วนใหญ่มีขนาดพื้นที่ของฉลากคำเตือนบนซองบุหรี่ ส่วนด้านหน้าของ ร้อยละ 46-50 ส่วนด้านหลังของ ร้อยละ 46-50 และมีขนาดพื้นที่เฉลี่ยต่อของร้อยละ 31-35 ซึ่งส่วนใหญ่จะมีการแจ้งข้อความแจ้งสารพิษ และสารก่อมะเร็ง โดยใช้ตัวอักษรแบบไม่มีเชิงทั้งหมด และส่วนใหญ่เป็นตัวอักษรหนา มีสีตัวอักษรสองสีขึ้นไปโดยเป็นสีตัวอักษรขาวและแดงบนพื้นสีดำ และส่วนใหญ่ใช้ภาษาอังกฤษเพียงภาษาเดียวบนฉลากคำเตือน ส่วนรูปแบบของภาพคำเตือนส่วนใหญ่เป็นภาพถ่ายประกอบข้อความคำเตือน โดยเป็นภาพที่เกี่ยวกับโรคมะเร็งปอด ล้าคอ และโรคในช่องปากอื่น ๆ

Research Title	Designs and Trends of Health Warning Messages on Tobacco Packaging
Researcher	Patumma Bumpentan
Institution	Huachiew Chalermprakiet University
Year of Publication	2011
Publisher	Huachiew Chalermprakiet University
Source	Huachiew Chalermprakiet University
No. of Pages	95 Pages
Keywords	Designs / Trends / Health Warning Messages / Tobacco Packaging
Copyright	Huachiew Chalermprakiet University

ABSTRACT

The objective of this research is to study the designs and trends of health warning messages on tobacco packaging. The research's population includes 5 tobacco control experts and 333 tobacco warning labels. The research's tools consist of the in-depth interview questionnaire and the database analysis on the designs of tobacco warning labels, using Matrix Analysis for the descriptive data analysis and SPSS statistical evaluation, such as frequency, percentage, arithmetic mean values and standard deviation.

The in-depth interview results show that the designs of health warning on tobacco packaging have to abide by Article 11 "Packaging and Labelling of Tobacco Products" of The WHO Framework Convention on Tobacco Control (FCTC). The purpose of these warning messages is to keep the consumers away from smoking, thus, tobacco packaging is designed to create fears by using gruesome pictures of the effects of smoking. Since smokers are mostly poor-educated, the designs need to be easy to understand, so that existing smokers quit smoking and the number of new smokers decreases. The trends of health warning messages on tobacco packaging are simple font for the tobacco brand on a plain packet, with no trademark, to accentuate the warning picture. In order to create a strong emotional impact on tobacco consumers, the pictorial warning should be various, more fearful, such as a picture of a real person suffering from a disease caused by smoking. Tobacco packaging production, in the meantime, should be closely monitored to ensure that different pictorial warnings are equally used and printed on the package, and there are specific designs for different types of tobacco since they target different types of consumers.

The database from the Matrix Analysis found that the Region of the Americas, as classified by WHO, has the highest number of tobacco packaging with warning label, while the Region of Africa has the least. The size of the warning label is 46-50 percent of the entire space on the front of the package, and 31-35 percent on the back. Most labels include information on toxins and carcinogen using sans serifs fonts. Most of the fonts are bold, use two colors or more, but mainly white and red letters on black background. The warning message is mostly in English. The warning picture is mainly consisted of photographs of smoking-induced diseases, such as oral and respiratory cancers, accompanied by a warning message.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง รูปแบบและแนวโน้มการออกแบบฉลากคำเตือนบนซองบุหรี่ เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยโครงการส่งเสริมงานวิจัยและตำรา คณะนิเทศศาสตร์ โดยได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ประจำปีการศึกษา 2552

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ พุ่มวิเศษ อธิการบดี มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ที่ได้สนับสนุนโครงการส่งเสริมงานวิจัยและตำรา และขอขอบคุณสำนักพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ นพ. ประกิต วาทีสาธกกิจ เลขาธิการมูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ นพ. ท้าย ชิตานนท์ ประธานสถาบันส่งเสริมสุขภาพไทย มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ ทพญ. ดร. ศิริวรรณ พิทยรังสฤษฏ์ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) นพ. ชูฤทธิ์ เต็งไตรสรณ์ ผู้อำนวยการสำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ และศิริชัย พรรณธนะ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ สำนักควบคุมการบริโภคยาสูบ ที่ได้สละเวลาให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ประกอบการวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้สละเวลาตรวจเครื่องมือวิจัยให้ความช่วยเหลือ และคำแนะนำในการวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมารดา ที่ได้ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ผู้วิจัย